Jak se kdysi studovalo na fotografa

Získat výuční list v oboru fotograf nebylo dříve až zas tak nesnadné – stačilo splnit pár předpokladů k výkonu této profese. Uchazeč nesměl být mimo jiné barvoslepý a nesměl trpět jistou formou alergie – alergií na chemikálie, používané ve fotografickém zpracovatelském procesu.

Říkalo se jí mezi fotografy „metolová nemoc" podle základní složky vývojky – metolu. V našem ročníku se vyskytly oba případy, barvoslepý školu nenastoupil, alergik ji opustil po první práci ve školní fotolaboratoři.

Námět na tento článek mne napadl po zhlédnutí reportáže v televizi, kdy se v příspěvku z brněnského studia objevily záběry z místa naší bývalé školní fotolaboratoře a fotoateliéru na Šujanově náměstí, budovy bývalé SPŠSL, opuštěných prostor naší „retušárny" a nástěnky s fotografiemi a textem, datovaným rokem 1984.

Budova má nyní procházet rekonstrukcí a je jen náhoda, že jsem reportáž shlédnul! Tak tedy pojďme do roku 1975, do doby, kdy jsem se učil fotografem, do doby, kdy se učilo řemeslo stejně jako téměř před 100 léty.

Praktická část výuky probíhala ve zmíněné budově. Pracoviště sestávalo ze tří hlavních prostorů: již řečené „retušárny", fotoateliéru a fotokomory. Co bylo náplní jednotlivých místností je asi všem jasné.

Probereme si to ale podrobněji: ve fotoateliéru byly dva mohutné ateliérové přístroje na kolečkách, na přední standartě s objektivem a Grundnerovou závěrkou ovládanou stlačeným vzduchem z balonku. Na zadní standartě s matnicí, na které se zaostřoval výškově otočený obraz a následně se místo matnice nasadila kazeta s citlivým materiálem, filmem formátu 10x15 cm až 24x30 cm. Expozice zmáčknutím balónku trvala řádově desetiny sekundy, a tak při portrétních snímcích bylo nutné se nepohnout, aby obraz nebyl „rozmáznutý".

VÝUČNÍ LIST.

SPOLEČENSTVO FOTOGRAFŮ PRO OBVOD OBCHODNÍ A ŽIVNOSTENSKÉ KOMORY V BRNĚ

potvrzuje, že

Bruno F

narozen dne 25. července 1913 v Brně,
příslušn do Brna, polit. okres Brna
vyučil se u člena společenstva pana Františka Racka
v Kráb. Poli v době od 6. května 1926
do 6. května 1931, živnosti fotografické odboru

VYSVĚDČENÍ. Výuční list živnosti fotografické z roku 1931, Brno.

Foto: repro ze soukromého archivu, MRV Vsetín

FOTOGRAFOVÁNÍ PORTRÉTŮ BYL OBŘAD

Celé fotografování portrétů byl vlastně malý obřad: usednout na otočnou stoličku, zaujmout správnou pózu, zvolit přikloněnou tvář osoby (levá a pravá část tváře je vždy jiná a jen jedna je víc fotogenická), zaostřit na „světýlka" v očích (odraz od osvětlovacích reflektorů), zaclonit objektiv (s clonou by byl obraz příliš tmavý), vložit kazetu s filmem, vytáhnout „šíbr", soustředit pozornost fotografovaného, prosím nemrkat a zmáčknout balonek. Zavřít šíbr u kazety a odnést ji do fotokomory ke zpracování. Trochu složité na dnešní poměry, co? A co tak samotný pohyb s poměrně těžkým aparátem po ateliéru.

K těm ateliérovým aparátům ještě dodávám, že ten větší a těžší byl od firmy Wachtl Praha, byl na formát 24x30 cm a měl měkce kreslící objektiv Heliar, s charakteristickou jemnou, jako by nadýchnutou a snovou kresbou pro zhotovování portrétů.

Častěji jsme ale využívali aparát na formát 18x24 cm zn. Globica (bývalá NDR), stejné konstrukce, jen menšího formátu a naopak ostře kreslících objektivů zn. Tessar, o ohniskových vzdálenostech 180-210-240-300 mm.

Ve fotoateliéru se kromě portrétů osob, celých postav a skupin fotografovala např. zátiší, průmyslové výrobky pro katalogy a reklamu. Také se zde vyučovalo, jak správně reprodukovat plošnou předlohu. A jak ji nasvětlit. Jo světla, samostatná kapitola. Již tenkrát tam byl instalován závěsný systém, moc užitečná věc. Nic nepřekáží na podlaze, kabely u stropu.

Samozřejmě jsme měli i klasický „pozemní" osvětlovací park, reflektory s názvy „Slunce" (malé a velké), „vlasovka", bodovka, rampa. A různé podpůrné pomůcky pro usazení osob, něco na opření, dekoraci. Nedílnou součástí ateliéru byl malý kumbál bez oken a světla a hlavně s klíčem v zámku. Ano, zde se za totální tmy „zakládal" světlocitlivý negativní film do kazet ateliérových kamer.

POZOR NA OSVÍCENÍ

Během založení nesmělo dojít k osvětlení ať již denním nebo umělým světlem. Co se týká atelieru je to pro základní informaci všechno. Ale jak tak vidím rozsah napsaného článku a maje před sebou ještě povinnost vám popsat i další místnosti školního pracoviště mi nezbývá konstatovat, že následuje další pokračování našeho seriálu a koncem prázdnin se vše zbývající dozvíte. Hezké prázdniny a nejen fotografům přeji Dobré světlo!

Milan Ošťádal, fotograf, Muzeum regionu Valašsko
(autor článku absolvoval v Brně v letech 1975 až 1978 učební obor Fotograf)